

Hver tredje aftenskole tilbagebetaler de debatskabende midler

Mange aftenskoler tilbagebetaler de debatskabende midler, viser ny undersøgelse fra Vifo. Foto: Colourbox

09.05.2018
Af Malene Thøgersen

En tredjedel af landets aftenskoler tilbagebetaler de øremærkede midler til debatskabende aktiviteter til kommunerne. Særligt de mindre og de ét-faglige aftenskoler får ikke brugt midlerne. Tendensen skyldes blandt andet, at mange aftenskoler ikke oplever debatskabende aktiviteter som relevante, viser en ny undersøgelse fra Vifo.

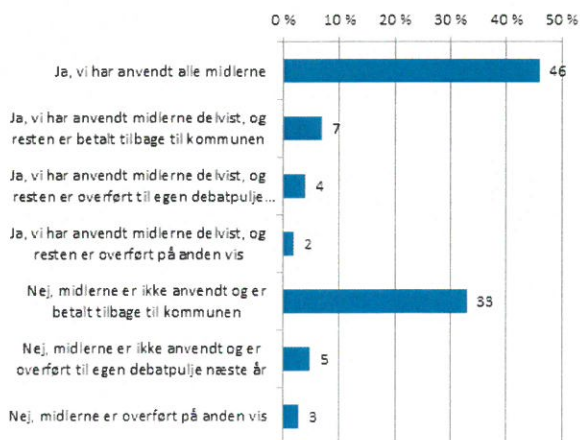
Folkeoplysningsloven forpligter aftenskolerne til at afsætte 10 pct. af deres samlede kommunale tilskud til undervisning til debatskabende aktiviteter. Aktiviteterne skal tilrettelægges, så de indeholder debat, der involverer deltagerne aktivt.

Det er dog langt fra alle aftenskoler, der får midlerne brugt, og mange betaler midlerne tilbage til kommunen. Det viser nye tal fra Vifo, som er baseret på en landsdækkende undersøgelse blandt landets aftenskoleledere, som indgår i Vifos næsten færdige undersøgelse af aftenskoleområdet.

Som det fremgår af figur 1, har under halvdelen af aftenskolerne anvendt alle midlerne (46 pct.), 7 pct. har anvendt midlerne delvist, mens i alt 41 pct. ikke har anvendt midlerne.

Heraf har de 8 pct. overført midlerne – enten til egen debatpulje eller på anden vis – mens hele 33 pct. af aftenskolerne angiver, at de har betalt midlerne tilbage til kommunen.

Figur 1: Aftenskolernes anvendelse af midler til debatskabende aktiviteter

Figuren viser svarandele på spørgsmålet: "Har aftenskolen/foreningen anvendt de 10 pct. af tilskuddet, som er

Om undersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen blandt alle landets aftenskoler blev gennemført i perioden marts-juni 2017. 36 pct. af aftenskolerne har bidraget til undersøgelsen (395 aftenskoler).

De samlede resultater fra undersøgelsen udkommer i en rapport senere på foråret 2018 og offentliggøres på Vifos hjemmeside.

Det siger loven

Ifølge folkeoplysningsloven skal 10 pct. af det tilskud, aftenskolerne modtager, benyttes til debatskabende aktiviteter. I modsætning til almen aftenskoleundervisning kan tilskuddet til debatskabende aktiviteter afregnes på andre udgifter end lærer- og lederløn, og der er ikke krav om deltagerbetaling.

Såfremt aftenskolerne ikke bruger midlerne, skal de betales tilbage til kommunen, med mindre kommunen giver mulighed for, at midlerne kan overføres til næste års pulje (Folkeoplysningsloven § 8 stk. 3).

Debatskabende aktiviteter skal tilrettelægges, så der i arrangementet foregår debat, som inddrager deltagerne aktivt (Folkeoplysningsbekendtgørelsen § 7).

Reglen om debatskabende aktiviteter blev indført ved en ændring af folkeoplysningsloven, der trådte i kraft i 2000 ud fra ønsket om at styrke det værdibaserede element i aftenskolernes aktiviteter:

"Formålet er at understøtte ønsket om at gøre væsentlige emner, der har interesse for fællesskabet, til samtalestof mellem mennesker. Virksomheden skal henvende sig til et bredt udsnit af befolkningen og skal være debatskabende."

Bemærkninger til lovforslag 1999/1 LSF 189

øremærket til debatskabende aktiviteter?" Kun de aftenskoler, der har tilskudsberettigede aktiviteter har fået spørgsmålet. n = 310

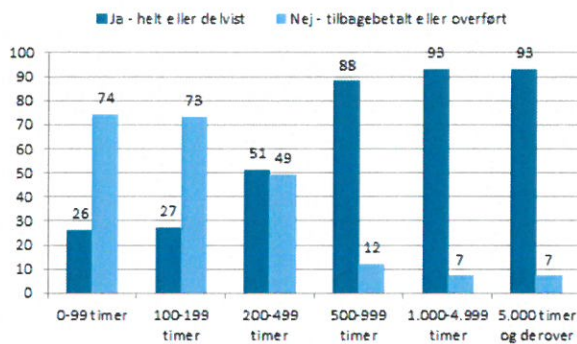
Særligt små og et-faglige skoler betaler midlerne tilbage

Det ovenstående billede er i god overensstemmelse med Vifos kommuneundersøgelse, som viste, at der i 84 pct. af landets kommuner er aftenskoler, der tilbagebetaler midlerne.

I de kommuner, der har angivet antallet af tilbagebetalende aftenskoler, var det gennemsnitligt halvdelen af skolerne. Kommuneundersøgelsen indikerede desuden, at det især var mindre aftenskoler, som ikke fik debatmidlerne brugt. Undersøgelsen blandt aftenskolelederne bekræfter tydeligt det billede.

Som figur 2 viser, er det i særlig grad aftenskoler med under 200 tilskudsberettigede undervisningstimer, der tilbagebetaler de debatskabende midler. Blandt de mellemstore aftenskoler er der cirka lige mange som tilbagebetaler, som får dem brugt, mens langt hovedparten af aftenskolerne med minimum 1.000 undervisningstimer anvender midlerne.

Figur 2: Aftenskolernes brug af debatskabende midler – fordelt på skolestørrelse (andel i pct.)

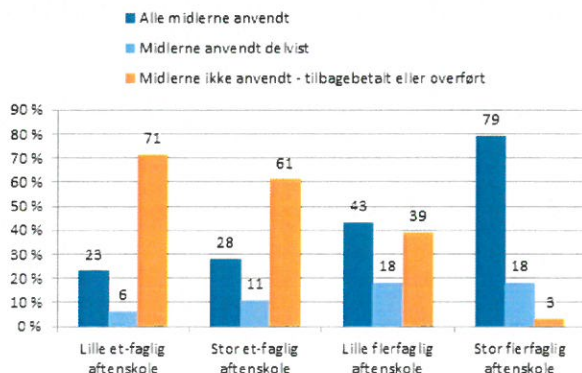

Figuren viser svarandele på spørgsmålet: "Har aftenskolen/foreningen anvendt de 10 pct. af tilskuddet, som er øremærket til debatskabende aktiviteter?" fordelt på skolestørrelse (antal tilskudsberettigede undervisningstimer). Kun de aftenskoler, der har tilskudsberettigede aktiviteter har fået spørgsmålet aftenskolernes brug af debatskabende midler, fordelt på skolestørrelse. n = 297.

Ud over aftenskolernes størrelse kan også bredden i deres fagudbud spille ind. Figur 3 viser, at det i særlig grad er de ét-faglige aftenskoler, som ikke får midlerne brugt. Det kan eksempelvis være kor, yogaskoler, husflidsskoler eller lignende skoletyper med et specialiseret fokus.

29 pct. af de store ét-faglige aftenskoler angiver, at alle midlerne er anvendt, mens det gør sig gældende for hele 43 pct. af de små flerfaglige aftenskoler. Det tyder på, at det ikke kun er størrelsen, men også karakteren af aftenskolerne, som har betydning for, hvorvidt midlerne bliver anvendt eller ej.

Figur 3: Brugen af debatskabende midler fordelt på aftenskole typer (andel i pct.)

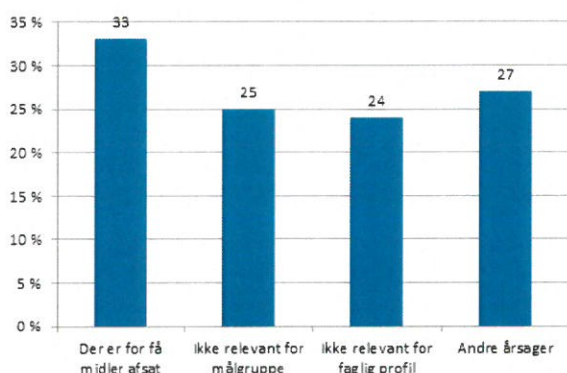
Figuren viser aftenskolernes brug af debatskabende midler fordelt på aftenskoletype (Lille et-faglig < 100 tilskudsberettigede timer, stor et-faglig 100 eller flere tilskudsberettigede timer, lille flerfaglig < 1000 tilskudsberettigede timer, stor flerfaglig 1000 eller flere tilskudsberettigede timer). n = 286. På trods af de forskellige størrelsesmæssige kategorier i hhv. de et-faglige og flerfaglige aftenskoler, er de store et-faglige aftenskoler gennemsnitligt betydeligt større end de små flerfaglige skoler.

Aftenskolerne: Debatmidlerne mangler pondus og relevans

I undersøgelsen er de aftenskoler, der enten har tilbagebetalt eller overført de debatskabende midler, blevet spurgt om årsagerne hertil.

Figur 4 viser, at en tredjedel af disse aftenskoler mener, at puljen indeholder for få midler til at afholde et debatarrangement. Det kan være en særlig problemstilling for mindre skoler, hvor 10 pct. af tilskuddet kan udgøre et meget lille beløb. En fjerdedel af skolerne mener, at debatarrangementer ikke er relevante for deres målgruppe, mens næsten lige så mange mener, at det ikke er relevant for deres faglige profil.

Figur 4: Årsager til ikke at anvende debatskabende midler

Figuren viser svarandele på spørgsmålet: "Hvorfor har aftenskolen ikke anvendt de debatskabende midler?" Respondenterne har haft mulighed for at vælge flere svarkategorier, og derfor summerer andelen ikke til 100 pct. Spørgsmålet er blevet stillet til de respondenter, der har angivet ikke at anvende debatskabende midler. n = 126

Endelig har 27 pct. af aftenskolerne sat kryds ved andre årsager. De uddybende svar viser, at der kan være mange forskellige årsager i spil.

Nogle aftenskoler uddyber, at de mangler viden om tilrettelæggelsen af debatarrangementer, eller at det er for krævede rent ressourcemæssigt. Herunder uddyber flere, at det kan være svært at afholde arrangementer med de få midler, der er til rådighed. Endelig giver nogle aftenskoler udtryk for, at de har svært ved at tiltrække nok deltagere til arrangementerne.

Brug for debat om debatten?

Midlerne til debatskabende aktiviteter kan på den ene side ses som en mulighed for større frihed i tilrettelæggelsen af aftenskolernes arrangementer, hvor tilskuddet ikke er øremærket til leder- og lærerløn, og hvor der ikke er krav om deltagerbetaling. På den anden side kan det ses som en øremærket del af tilskuddet, der i praksis giver et mindre økonomisk råderum til de traditionelle aftenskoleaktiviteter.

Samlet set tegner undersøgelsen et klart billede af, at mange aftenskoler ikke får anvendt midlerne til debatskabende aktiviteter, og at det i særlig grad gør sig gældende for de mindre og de specialiserede aftenskoler, mens de store, flerfaglige aftenskoler i betydelig større grad får debatmidlerne brugt.

Dette billede kan give anledning til at sætte spørgsmålstegn ved, hvorvidt reglen om debatskabende midler er meningsfuld

for aftenskoleområdet som helhed. Er det rimeligt, at det er en pligt fremfor en mulighed?

Dette spørgsmål hænger tæt sammen med en mere grundlæggende diskussion af aftenskolernes samfundsmæssige rolle, og hvilken del af formålsparagraffen for den folkeoplysende voksenundervisning, man lægger størst vægt på: Er det formålet om at deltage aktivt og engageret i samfundslivet, hvorved debatskabende arrangementer kan spille en helt central rolle? Eller er det at øge deltagernes almene og faglige indsigt og færdigheder, hvor det snarere er aftenskolernes særlige muligheder for fordybelse i helt specifikke interesseområder inden for den traditionelle aftenskoleundervisning, som er central?

Læs mere

Læs også artiklen ['Mange aftenskoler finder ikke debatskabende aktiviteter relevante'](#)

På Vifos konference 'Folkeoplysning i forandring III' den 11.-12. september i Aarhus vil debatten om de debatskabende midler også være på programmet. Læs mere om konferencen på temasiden [Folkeoplysning i forandring III](#)

Kommentar

* påkrævet felt

Fornavn *

Efternavn *

Email *

Titel

Profession

Sted

Hvad er 5 gange 2?

Skriv resultat her *

Besked

Send

Retningslinjer:

Du er meget velkommen til at kommentere denne artikel. Vifo forbeholder sig dog ret til at afvise kommentarer, som ikke holder sig inden for emnet eller overskrider grænserne for god debattonen.